

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 12 frt — kr.
 Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, november 9.

Fent és lent.

Felmerem tenni a kérdést olvasóinknak, az igenlő válasz biztos tudatában; ugy-e bár, hogy nem sok különbség van érdeklődésünkben, akár a Dreyfus-ügyről, akár a Faschoda kérdésről. akár a magyar parlament dolgairól olvasunk? Melyik van közelebb hozzánk, melyik távolabb — alig lehet eldönteni.

A választásoknál legkevesebb beleszólásunk van nekünk, választóknak, a mandátumba, minden a taktikától függ s a választási elnökök fufangjától. Ezek szülik a képviselőket, nem a voksok, sőt a voksokat is ezek szülik.

Mi közünk hát nekünk ezekhez a képviselőkhöz, vagy mi közük nekik hozzánk? Semmi. Nem is törődnek velünk, küzdelmeink, érdekeink, törekvéseinkkel, — ezért nem törődünk mi sem velük.

Ime fent zug a harcz, lent — járunk a mindennapi kenyér után.

Hanem spektakulumnak, nem mindennapi kép a parlamentünk, s mikor egy-egy csattanósabb jelenet zaja a mi közömbösségünkön is keresztül hangzik, oda figyelünk mégis a Sándor-utczai szereplőkre, mert a magyar haza czége alatt folynak a jelenetek s amilyen kevésbé érdekel a képviselő urak passziója, éppen úgy minden nekünk a haza czimere, mely honatyáink időtöltését czégljezi.

Mik is történnek hát oda fent?

Mint a boszorkány üstben a büvös kotyvalék úgy kavarnak a legabszurdabb dolgok a politikai körökben.

A Henczi szobrot el viszi a király, meg akarják érte koszoruzni Bánffy. Ez szolgálalkúság és illoyalítás, melylyel meggyengítik a király iránti hálát, midőn iniciatívát és kivívást Bánffynak akarják tulajdonítani. — Budapest diszpolgárrá akarja választani a miniszterelnököt. Kossuth Lajos után azt, aki megszökött a Kossuth temetéséről. A főváros talán prolongálni akar egy lejárt váltót?

Gajári nyíltan kijelenti, hogy pénzzel dolgoztak a választásnál, ők is, az ellenzék is.

Eltekintve attól, hogy az ellenzék akkoris magán emberek önkényes adományából költött, mi természetesen nem rug milliókra, míg a kormánypárt czimadományozási prémiumokból s az ország pénzéből, mint állították, mondom, ettől eltekintve, e kijelentés után, ha igaz, lehet-e független polgárok független képviselőinek tekinteni a parlamentet? Azután Gajári azt mondja, hogy a politikai ellenfelek közül csak az tarthat számot a tiszteletre, aki értelmi erejével arra rá szolgált. Mondja ezt Károlyi Sándor grófnak, kit előbb vesztegetéssel gyanúsított. Gajári protekció útján gazdaggá lett s egy dus szubvenzióju ujság szerkesztője. Károlyi Sándor a róla nevezett hiteleszövetkezetek megteremtője s ezek által a kiszáradt és iparosok meghalálhatatlan jötevője lett, Károlynak az egész családja ősidők óta szolgálja a hazát, Gajári él a haza jóvoltából és — ki meri mondani, amit mondott.

A tekintély kora lejárt, de hogy minden tekintet kora lejárt volna, azt idáig nem tudtuk. Hát az az elv, hogy a te-

kintély kora lejárt, azt jelenti, hogy a törpék uralma kezdődött el?

Igy némileg magyarázatot leljük annak a sajnálatos hangnak, mely a képviselőházba hová-tovább bele rozsdásodik. Ha basáskodnak, rabszolgákat termelnek s a rabszolga lázadást nem keztyüben szokták vivni, hanem meg skalpolják az ellenfelet és a korbács vissza suhint a basákra.

Hiába való beszéd, hogy az ellenzék csupán a hibás, ő személyeskedik, ő indít hajszát; bizony igaz az, hogy a kormány csinálta a proskripcziót s nem is úgy ártott az ellenzéknek ahogy szabad, hanem úgy, ahogy lehetett. Az is bizonyos, hogy a vita elterelése czéljából egészen ártatlan nevetek rántanak elő éppen a kormánypártról, durván kiméltlenűt, mint Gajári tette Károlyi Sándorral, egy tiszta becsületű aggastyánnal. Igaz, hogy a Dezsőffy-ügy is magánügy s így elég csunya hajszát csinálni belőle, de hát maga a dolog még csunyább s azt Bánffy cselekedte, nincs oka tehát elítélni azokat, akik korántsem cselekesznek olyan csunya dolgot, mint ő Blaskovics levelevel, vagy a Dezsőffy becsületszavával.

Kár nagyon oda nézni a Sándor utczára. Obstruálnak ott a képviselő urak és gorombáskodnak. Nézzünk inkább ismét magunk közé. Itt nincs semmi baj, se obstrukció, se gorombáskodás.

Az az dehogyl!

Van már itt is. A megyék és városok kezdenek utasításokat küldeni a parlamentnek, állást foglalni pro vagy kontra az obstrukciót illetőleg. Hát ez már mire való? Decentralizálni akarják az obstruk-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Muszka becsület.

»Régi dal, régi dal, régi dicsőségről.«

Írta: Bodnár János.

— Itthon van a tiszteletes ur, asszonyom?
 — E szavakkal lépett be Alexiovics Iván, orosz főtitst a m.-peterdi ev. ref. lelkész egyik szobájába.

— Mit akar vele uram? kérdé a tiszteletesné kurtán.

— Nem ezt kérdeztem asszonyom, — értsen meg jól, — itthon van-e a tiszteletes ur, — kérdé a főtitst fokozott durvasággal.

— Én meg azt kérde, mit akar vele az ur? felelé a tiszteletesné szintén egy hanggal feljebb.

— Először és utoljára kérde, — mondá Alexiovics csaknem orditva, — azt akarom tudni, hogy itthon van-e a tiszteletes ur vagy nincs?

— Ön úgy látszik uram, feledi, hogy tisztikabát van rajta és hogy védtelen nővel áll szemben s úgy látszik, hogy nekem kell erre Önt figyelmeztetnem. Kérde azért szépen, mi dolga van a férjemmel?

— Hivatalos ügyben jövök hozzá asszonyom, — felelt a főtitst egészen a gyöngédség hangján, mintegy megbánva előbbi durva föllépését, — s végtelen lekötellezne, ha hozzá

vezetne, hogy mielőbb végezzem dolgomat, mely halasztást nem tűr, — különben utam is sürgős!

— Szívesen uram, kövessen! Férjem e szobában van s rendelkezésére áll!

A tiszt benyit a szobába s bemutatja magát. A lelkész zavartan kinálja székkal vendégét s látogatásának oka felől tudakozódik.

Most a tiszt lesz zavart — — — kifejezéseket keres — — — de nem találva szavakat — egykedvűen foglalja el a megkínált széket.

— Azonnal a dologra térünk tiszteletes uram, csak rendbe szedem kissé gondolataimat! Csak ennyit bir rebegni csupán s gyöngyök verődnek ki homlokán, mik jelzik, hogy belsejében óriási küzdelmek dülnek.

A lelkész csönget s hideg sültet és bort hozat vendégének, mit az észrevehető jó étvágygyal költ el. Kis vártatva föláll s egészen közel menve a lelkészhez így szól hozzá:

— Tiszteletes ur! Igérje meg nekem, hogy 10 évig nem jelenik meg a külvilágban s hogy 10 évig, ha csak a viszonyok az önök javára kedvezőbbben nem alakulnak, nem lépi át portájának küszöbét s nem mutatja magát az emberek előtt.

A lelkész kérdőleg függeszti a beszélő arcára tekintetét, — látszik, hogy magyarázatot vár tőle e mystikus szavakra, melyek meglepték őt.

De a tiszt lázasan folytatja tovább:

— Mindkettőnk élete függ ettől tiszteletes ur! Mindkettőnk élete, érti? az én életem, —

az közömbös rám nézve, mert én katona vagyok, aki mindennap farkas-szemét néz a hallal, — de sajnálnám Önt, a kinek oly nagy, oly nemes családja van. Ne kérdeje miért, — csak ígéretét adja! . . .

A lelkész szánakozólag nézi végig az ifju tisztet, kit örültnek tart, — de annak határozott főséges tekintete utolsó gyanuját is eloszlatja e tekintetben s zavartan süti le szemét, mintegy szégyenelve önmaga előtt is előbbi gondolatait.

— Becsületes embernek tart engem? szól a tiszt ismét.

— Abban sem okom, sem jogom kételkedni nincs, — de nem is lehet! felel férfias bátorsággal a lelkész.

— Ezt vártam Öntől! most adja kezét s tegye meg, amit kértem!

A lelkész kezét nyújtja, — mit a főtitst barátságosan ráz meg s hosszan tartja a magában. — — — Majd így búcsúzik:

— Ne feledje el ígéretét tiszteletes ur! Isten Önnel! Erre sarkon fordul s katonás lép-tekkel hagyja magára a bámuló lelkészt . . .

* * *

Másnap hajnalban tompa dobörgés riasztja föl a lelkészt szenderegéséből.

Villámgyorsan ölti magára ruháját s az ablakhoz siet, de rémült arczaal tántorodik onnan hátra, mert a mit laka előtt lát, megfagyasztja pillanatokra minden erében a vért. Tizenegy embert, közöttük rokonait, jó

ciózt, a szenvedelmet, mely idáig csak a parlamentben forrot? Vagy ismét követek vannak, nem képviselők és utasítás akar lenni a felirat? Ugyan miről jó ez az országos hü-hó semmiért? Ki törődött eddig az obstrukcióval, vagy van jussunk bele szólni a parlament tárgyalási rendjébe?

Falun összegyűlnek vasárnap délután a malom alá, krajczáros lapból böngészve a politikát meghányják vetik maguk közt. Este felé haza mennek abban az édes tudatban, hogy az ország dolgát intézték el: pedig csak elfecsérelték az időt.

Mi is beülünk a malom alá?

P—y.

Dr. Blaskovich Sándor levele a szabadelvűpárt elnökéhez.

Dr. Blaskovich Sándor, a tenkei kerület országgyűlési képviselője levelet irt az országgyűlési szabadelvűpárt elnökéhez, br. Podmaniczky Frigyeshez, melyben azon indokolással, hogy a szabadelvűpárttal, mely a morális posványban fetreng, nem kíván szolidaritást vállalni. Az érdekes levél egész terjedelmében itt következik:

Tisztelt Pártelnök Ur!

Kegyelmes Uram!

Az ülés folyamán ama párt részéről, a melynek a mai napig tagja voltam, Gajári Ödön tisztelt képviselő ur közvetítésére oly elvek jutottak nyilvánosságra, a melyek szerintem, e párt működésében fordulópont jelentenek. Mert ha opportunizmussal vádoltatott is ez ideig e párt oly tettek és cselekmények legalizálása, a melyekhez a politikai morál tekintetében szó fér, a mai napig még nem követett el. Fent említett tisztelt képviselő ur ugyanis, a párt haligató megegyezése mellett, azt jelentette ki, hogy a kik választásokra pénzt adnak: a párt részéről feltétlen tiszteletet érdemelnek.

Jelenleg amidőn a nemzetek életében oda jutottunk, hogy a szociális- és morál-politikai eszmék küzdelme jellemzi a kor helyzetét, s midőn csakis morális alapon lehet akár nemzeti, akár szociális téren öntudatos munka által a nemzet fejlődését, jólétét biztosítani, — akkor e nyilatkozatnak, amely oly párt részéről történt, mely magának az egész nemzet bizalmát arrogálja s amely mögött a kormány is áll: nemzetemmel

szemben nagy fontosságot tulajdonítok, sőt mondhatom, nagyobb, mint akár a jelenleg szőnyegen levő politikai kérdések és a pártszenvédélyek által felkeltett személyeskedések efemer harcainak.

Lehet, hogy vannak e pártban egyesek a kik nagy feladatokat tűzvéni ki maguk elé, a melyeket csakis a párt összetartása által tartanak elérhetőnek s éppen azért a nyilatkozatokat némán fogadják, habár magukban helytelenítik is. Nem tudhatom, hogyan gondolkodnak, nem is kutatom. Tehát ki-ki saját lelkiismerete szerint! Részemről azt tartom, hogy ha már benne voltunk is e morális posványban, a melynek reakciója a közszellem teljes elfajulása, az individuális érdekek előtérbe lépése által már évtizedek óta nemzetünkre nehezedik, — az ily eszmék nyílt hirdetése által oda jutunk, hogy a politikai immoralitást a szó teljes értelmében legalizáljuk.

Tudtommal a parlamentárizmus törénymében még ilyen eltévelyedés nem fordult elő. A magam részéről nem kívánván szolidaritást vállalni azzal a felfogással, a mely a parlamentet a parlamentárizmusnak alapelveivel szembe helyezi, — tisztelettel bejelentem Nagyméltóságodnak, hogy a mai napon e szabadelvű párt kebeléből kilépek.

Kiváló tisztelettel maradtam

Nagyméltóságod készséges híve:

Dr. Blaskovich Sándor.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, november 9.

A zárt ülés.

Polónyi Géza: A zárt ülésnek az a célja, hogy a válságos időkben bizalmas beszélgetéssel védje meg a parlamentarizmust. Szóló nézete szerint soha nagyobb szükség erre nem volt, mint most. Mert csak a gondviselés mentette meg a parlamentet a tettelegességtől. (Ugy van! Ugy van! Nagy zaj.) Szóló viharokat lát tornyosulni, az alkotmányosságot nagy veszély fenyegeti Magyarországon, épp úgy mint Ausztriában. Olyan férfiak álljanak ilyenkor a kormány élére, akik biztosítékokat nyújtanak kifelé úgy mint befelé arra, hogy érvényt szereznek az alkotmánynak. Mert, hogy egy miniszterelnök ma azt mondja fehér, holnap meg fekete, ez nem felel meg a hely méltóságának, ahol beszél. (Tetszés a baloldalon. Zaj a jobboldalon. Elnök csenget.) Egyetértünk abban,

A lelkész pedig olvassa a holt betűket, az élettelen papírlapról tágra nyílt szemekkel mohón, — — olvassa a dől sorokból tulajdon hatalmas ítéletét.

— Én, — szól ünnepélyes komolysággal az orosz tiszt, amint az utolsó betűt is elolvasta a lelkész, — pár percz előtt Önt föblovoltam! Ezért kértem tegnap ama súlyos ígéretét becsület szava mellett, hogy ma, hogy most még beszéhhessenek Önnel!

Ha elárulom, ön nem egyezik belé tudom, de így becsületszava kényszerítette erre s most választására bizom teljesen megtartja-e adott ígéretét, vagy megszegi adott becsületszavát?

S most hogy okát is adjam ennek tiszteletes uram, — im hallja még a közelközöket is: Én első pillanattól kezdve tisztelni tanultam Önt és nemzetét. Önt azért az igaz magyar becsületességéért, nemzetét pedig azért a retenthellen oroszán hősiességéért. Nem csalódom, tudom, egyikben sem soha!

S most, még egy szót; nekem mindegy ha titkunk nap fényre jó is, — egy golyó lesz a jutalmam érte csupán — de Önt is, amint fölismerték a másik félórában már fölakasztják!

És most Isten Onnel tiszteletes ur! Nem kérem, hogy tartsa meg ígéretét, — de én egy muszka tiszt mondom: legyen büszke arra mindig, hogy magyar! . . .

hogy Báoffynak a táborában nem látunk olyan férfiakat, akik szavahihetőség és tekintély szempontjából megállják helyüket a nemzet előtt.

Tudják, hogy történik mindenütt visszaélés, de ilyen még sehol sem történt, mint itt az utolsó választáson. Ugy úzérkednek a képviselők, hogy mogromlik a közérkölc. Most itt áll egy miniszterelnök, aki kezelte a pártkaszszát és aki lélekvásárlásra vállalkozott. (Ugy van! Zaj a jobboldalon.)

Honnét vették ezt a pénzt? Rohonczy az országnak szolgálatokat tett, amikor leleplezte a visszaéléseket és labdajátékkal állanak elő. Ki ne tudná honnan jönnek azok a pénzek?! Van-e parlament a világon, ahol ennyi inkompatibilis képviselő ülne?!

Blaskovich esete megmutatja, hogy a jobboldalon is van oly ember, akiben van önérték. Mert Blaskovich kilépett pártjukból, amellyet pénzen állítottak össze. (Dörgő éjenzés. Éljen Blaskovich!) Van-e még ország, ahol akad olyan miniszterelnök, aki nyíltan be meri vallani, hogy választási pénzt kezelt. Itt csak a szegény munkáson hajtják végre a törvényt, a miniszterelnök azonban lábball tiporhatja, mert a büntársak csak nem helyezhetik vád alá vezéreiket, a pártelnököket. (Nagy zaj a jobboldalon. Tetszés a baloldalon.)

Itt a Dezsőffy-éset. Lehet, hogy elfogultság, mert minden ember elitéli Bánffy. Nemcsak a szavát követeli a tisztviselőknél, hanem szószegésre is kényszeríteni akarja. A miniszterelnök ebben a dologban nem lehet híró. És végtére is nem merete tagadni Dezsőffy állítását. (Tetszés a baloldalon.)

Az egyik mandátumra tér azután át a szóló és erős kritikával illeti Lukács pénzügyminiszter megválasztását. A kormány nem küzd tisztességes fegyverekkel. Itt van tegnap a Pesti Hírlapban Kossuth Ferencz ellen intéztek aljas támadást. (Ugy van! a baloldalon. Zaj a jobboldalon.) Fenyegetésekkel állnak elő a függetlenségi pártokkal szemben. Ez az, ami felgyújtja a szenvedélyeket.

A kormány mindenkivel szemben hivatalos pressiót gyakorolt, még a lipótvárosi kaszinóval szemben is, a mely ellen Lukács pénzügyminiszter szivararúlási engedélyt használt fegyverül.

Lukács miniszter: Polónyi azzal a váddal illette, hogy a hivatalos hatalommal visszaélt a lipótvárosi kaszinó ügyében.

Polónyi: Nyílt ülésben fogok felelni.

Lukács: Ha megvan engedve a mostani zárt ülésben, akkor kötelesség a rágalommal szemben igazolni is magát zárt ülésben.

Polónyi: Jó, tehát felelek.

A lipótvárosi kaszinó folyamodott a pénzügyminiszterhez, hogy különlegességi szivarok árulását engedje meg. Visszautasították. Kévéssel ezután finánczok jelentek meg a kaszinóban és 622 frtig megbüntették a kaszinót. Folyamodtak 2—3-szor a büntetés ellen. Elutasították. Megjött a kvóta-mozgalom s most megkapta a kaszinó a specialitás árusítási jogot.

Lukács László pénzügyminiszter Polónyinak a lipótvárosi kaszinó trafikjáról tett megjegyzésére reflektált. Kijelenté, igaz, hogy a kaszinó megkapta a jogot, de rágalomnak mondja azt, hogy ez a kvóta-üggyel kapcsolatos lenne.

Örley — Blaskovich ellen.

Örley Kálmán: Mindenkinek joga van e Házban a pénzzel való választás ellen beszélni, csak Blaskovich Sándornak nem, mert az egész Biharban senkinek választása annyiba nem került, mint neki, akinek ehhez a pénzt a sógora (báró Königsvarter) adta.

Szilágyi elnök kérte a képviselőket, hogy ne térjenek el a tárgytól.

Apponyi a Dezsőffy-üggyről.

Apponyi Albert gróf: Szigoruan ragaszkodni fogok az elnök intéséhez. Mindenekelőtt arról akarok szólni, hogy zárt ülés tartására van-e ok. A miniszterelnök urnak a nyílt ülésen tett kijelentésére kell itt reflektálnom. Ő egy köztünk lefolyt magánbeszélgetésre utalva kijelentette, hogy most hasonló eset forog fenn. Ez nem így van. Nagy a különbség ama ma-

barátjait s legjobb ismerősét látja laka előtt felállitva, hátra kötött kezekkel sorban; tizenegy jó barátot s az esteli rejtélyes látogatót, a fiatal muszka tisztet — ki töltést vezényel katonáinak.

Fejéhez kap s örültként fut ki az utcára, hogy segélyért kiáltozzon.

E pillanatban, mielőtt valaki észrevehette volna, — melléje ugrik az orosz tiszt, fél kezével befogja száját, féllel pedig betoszítja a lelkész udvarába, hol így szól hozzá:

— Uram, ön feledni látszik ígéretét és adott becsületszavát! Menjen szobájába s ne szegje meg az adott szót, mert én tudom, hogy ön magyar!

A lelkész tántorogva indul szobájába s kimerülten rogy a közelben álló zsöllye székbe.

Most sortüz durranása hallatszik föl s a tizenegy ismerős, jó barát, rokon holtan bukik a véres anyaföldre. A lelkésznek nincs annyi ereje, hogy ablakához lépjen, lelkét annyira elfogta a fájdalom, hogy megbénította perczekre akarateréjét is.

Lehunyt szemekkel, szótlánul ül székén s kinos gondolatok, fájó emlékek kergetik forró agyában egymást . . .

Perczek múlva Alexicvics Iván lép szobájába.

Katonásan szalutál, azután kabátja belső zsebébe nyúl, előkeres onnan egy írást s azt kitérve a lelkész elé tartja.

gánbeszélgetés között, melyet én folytattam a miniszterelnökkel s ama közt, melyet ő *Dezseöffy* főszolgabíróval folytatott. Utóbbi nem volt *magán jellegű*, mert *Dezseöffy*t hivatalosan idézte magához. Ez a parlamentarizmus kérdése. És én azt nem tartom zárt ülésen tárgyalandónak, hanem azt kívánom, hogy ez a kérdés a nyilvánosság előtt tisztáztassék. A parlament nem klub, hanem az a hivatása, hogy minden tagja a nemzet előtt nyílt ülésben számoljon le tetteiért. A zárt ülésnek ugyan az az előnye lehet, hogy itt a házszabályok nem korlátozzák zárt ülésben, ilyen kérdéseket úgy kell tárgyalnunk, hogy azok a nyilvánosság előtt ne lehessenek vita tárgyává.

Mi az u. n. *Dezseöffy-ügy*? A miniszterelnök a főszolgabíró magához idézte s a hivatalos jelölt támogatására hívja fel. A hivatalos jelöltek kérdése egyáltalán e beszélgetések alap témája. A főszolgabíró vonakodik. A miniszterelnök erre előbb szelíd nyomást, majd pedig további intézkedéseket helyez kilátásba. A miniszterelnök az ügyet korrektnek tartja. Ha ezt nem reperálják Magyarországon, a szabadelvűség kerül veszélybe. Nevetséges dolog, ha a pártvezér mindig külön akarják választani a miniszterelnöktől. Mit tehetne pl. egy más pártvezért, ha egy főszolgabíró megakarna idézni. Ne játszunk a szavakkal.

Ebben az ügyben fenyegetés forog fenn. A főszolgabírónak ugyan nem történt bántódása, mert ő jellemes tisztviselő mintaképe s e mellett olyan előnyös anyagi helyzetben van, hogy hivatala nem kenyerkereset, hanem élethivatás. De ugyan ez eshetnék meg egy szegény tisztviselővel is. Akkor nemcsak egyénisége, hanem egy távolabbi kor is veszélyeztetve lenne. A többség azt állítja, hogy a kisebbség akarátára akarja okrtuálni. Hát van joga a kisebbségnek, hogy a tárgyalásokon részt vegyen, annak érdekében propagandát folytasson és arra törekedjék, hogy eszméi győzzenek, hogy a kisebbség többséggé váljék? Mástkülönbent parlamenti oligarchia teremtetik meg, mely a nemzet jogait elkobozza. Ha tehát olyan eljárást szankcionálnak, amit Bánffy helyesel, ha olyan rendszert ismertetnek el a kormány természetes jogának, akkor a nemzet joga meghal.

Mindenesetre tudjuk, hogy a gyakorlati illet már idézett elő. De egyszer akadt egy ember, aki jelleménél és anyagi helyzeténél fogva ellenállhatott a kormány pressiójának. Ha a miniszterelnök eljárását mint kormányzasi alapelvet szankcionálják, ez a III. Napoleon által első ízben inaugurált hivatalos jelentésekre emlékeztet.

Ha a jobboldalon ülő urak a választások formális helyességére hivatkoznak, mi a házszabályok formális védőeszközeivel felelünk.

Ha Önök azt mondják, hogy a parlamentben a nemzet akarata nyilatkozik meg, ilyen esetekre utalunk.

Sima: Ez az államférfi!

Apponyi: Mi ezeket a kérdéseket tisztázni akarjuk. Akkor zárt ülés nem lesz szükséges. Meg akarjuk állapítani, hogy létezik-e hivatalos pressió. (Az ellenzék nagy tetszéssel kísérte Apponyi fejtegetéseit.)

Apponyi után *Sima* Ferencz szólott a kérdéshez, majd *Horánszky* Nándor emelkedett fel.

Számoljon a kormány!

Horánszky: Amit Tisza István tegnap mondott, az nem méltó Tisza grófhhoz. Az közönséges csűrés-csavarás. Mintha azt mondta volna Tisza, voltaképp *Dezseöffy* pressióálta Bánffyt, mert Bánffy kénytelen volt meghát-

rálni. Nevetni való állítás, hogy Tisza nem olvasta ki a *Dezseöffy* nyilatkozatából a miniszterelnöki pressiót.

Ivánka: Botrány!

Horánszky: Gajári tegnapi beszédeire azt a megjegyzést teszi: *A nemzeti pártnak én vagyok az elnöke*. Én vezettem a választást. *Becsületszavamra kijelentem*, amely pillanatban készségesen kijelenti a kormány, hogy teljes számadást ad a választási költségek eredetéről és hovatartásáról, ő azonnal benyújtja a nemzeti párt számadását.

Tisza: Elismeri, hogy beszédében hézag van, elismeri, hogy *Dezseöffy* fenyegetésnek sohse vette Bánffy beszélgetését, de viszont Bánffy, mikor arról értesült, rögtön intézkedett.

Tisza István: Egyetért a nyilvánosság szempontból *Horánszky*val, ő is nyílt ülésben óhajta felvenni a kesztyűt. Csak a *Dezseöffy*-ügyben szól pár szót. Hogy áll az ügy?

Rigó Ferencz: Nagyon rosszul. (Viharos derűtlenség.)

Tisza: Állítólag Bánffy oly nyilatkozatot tett, mely fenyegetésnek is vehető. De mikor Bánffy megtudta, hogy *Dezseöffy* annak vette, azonnal intézkedett, hogy *Dezseöffy* lemondását vegye vissza. (Nevetés balról). Tárgyaljuk az ügyet nyilvánosan.

Közbeállítások: Tűzzük napirendre!

Tisza: Abban a pillanatban, amint az indemnyit napirendre tűzzük, tárgyalhatjuk ezt is!

Horánszky: Belenyugszik, hogy a kérdést a közvélemény előtt tárgyaljuk. De tessék is erre módot nyújtani.

A lipótvárosi specziálítás.

Falk: A lipótvárosi kaszinó ügyében azt mondja, hogy olyanféle levelek, a miről Polónyi beszélt, nem kapott, mert akkor a kaszinóból kilépett volna. Visszautasítja a gyanúsítást.

Polónyi kijelenti, hogy ő tudja, miszerint a nemzeti és gentry kaszinónak meg van a kérdéses joga, de a lipótvárosi kaszinó szivar-csempészeit megbüntették. Nem állította, hogy *Falk* megkapta a levelet, de a fogalmazványt látta. Sohasem állit olyant, a mit nem tud bizonyítani.

Falk személyes kérdésben kijelenti, hogy ilyen komoly napokban a parlamentnek komolyabb feladatai is lennének. Ő már előbb utalt arra, hogy figyelmeztette a pénzügyminisztert, hogy különösen hat az, ha a nemzeti kaszinóban, hova a mágnások járnak és az országos kaszinóban, ahova a gentry jár, meg van az elárusítási engedély, míg a lipótvárosi kaszinónak, ahová a zsidók és kereskedők járnak, az engedélyt megtagadják.

Öt perc szünet.

Szünet után *Sima* Ferencz mondott egy aránylag rövid obstrukciós beszédet.

Elnök a zárt ülést félbeszakítja s nyílt ülésre térnek át.

Ezután *Molnár* János két interpellációt terjesztett elő. Az egyik az *Alkotmány* által a különféle vallási, jótékonyági és hazafias célokra gyűjtött pénzeknek a rendőrség által való elkobzása tárgyában.

Kálmán Károly: Zsiványok.

Az ülés 2 órakor ért véget.

Csongrád nyomán.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága ma fogja tárgyalni Csongrád megye pártolás végett hozzá intézte feliratát az obstrukció ellen. Ez ügyben a nagyváradai szabadelvűpárt választmánya már tegnap értekezletet tartott, melyen elhatározta, hogy külön feliratot fog felterjeszteni.

Tehát külön felirat. Távol legyen tőlünk, hogy a parlament békéjét folyton felduló obstrukció pártját fogjuk, de viszont azt is mondhatjuk, hogy a városi törvényhatósági bizottság azon elemei, kikre egy kis nyomás a központból nem hatástalan s kik e külön feliratot az obstrukció ellen megszavazzák, a célon, de leg-

főképen pedig saját hatáskörükön meglehetősen tulleknek.

Honnan veszi Nagyvárad város törvényhatósága magának azt a bátorságot, hogy a magyar képviselőháznak, mely testületi rendszerénél fogva önmaga szabályozására saját autonom jogokkal bír, — erkötsi leczkét adjon?

A szabadelvű párt egyik organumában olvastuk, hogy az ellenzék szónokai fogytán vannak s remélhetőleg az obstrukciónak is vége lesz. Mire akkor a felirat? Vagy talán Nagyvárad közgyűlése minden áron eleget akar tenni mulasztásának.

Mintegy rettenetes mumusként hallottuk hangoztatni a szabadelvűpárt értekezletén, ahol már a makacs obstruáló börtönnel való kijózanításának eszméje szőnyegre jött, a vidéki városok fogyasztási adószertű jövedelméről szóló törvényjavaslatot, mely, ámbár tetemes hasznot nyújt a városoknak, de nem lehet belőle semmi, ez is az obstrukció miatt. Hát az a tetemes haszon nem valami nagy mint amilyennek hirdette van, de ha éppen ezen kis haszonra is szükség van m. t. városatyáinknak, akkor a javaslat napirendre tűzése mellett feliratozzanak. Olvashatták az országgyűlési tudósításokban pár héttel ezelőtt Barabás Béla aradi képviselő beszédét, aki azon indítványt terjesztette elő, hogy a kormány tűzze napirendre az említett javaslatot s az ellenzék normális méretű vitában fogja tárgyalni.

Azok az okok tehát, melyek a szándékolt feliratot szükségessé teszik, egyszerűen elesnek.

A pártgyűlésekről, melyek a városi közgyűlés előtt a csongrádi felirat ügyét tárgyalták, tudósításaink a következők:

A szabadelvűpárt értekezlete.

A nagyváradai szabadelvűpárt választmánya tegnap este 5 órakor értekezletet tartott, melynek egyedüli tárgya volt Csongrád megye felirata a törvényhozáshoz az obstrukció ellen, mely feliratot tudvalevőleg a megye megküldte Nagyvárad törvényhatóságának is pártolás végett.

Az értekezleten dr. *Hoványi* Géza, a szabadelvű párt alelnöke elnökölt. Jelen voltak: dr. *Bulyovszky* József polgármester, dr. *Várady* Zsigmond, *Mezey* Mihály, *Gyalokay* Lajos, dr. *Radó* Ignác, *Schöpplin* Ágoston, dr. *Friedländer* Sámuel, *Miheli* Adolf és *Müller* Salamon.

Elnök előadja az összehívás célját és felkéri a megjelenteket, hogy véleményeiket ez ügyben terjeszszék elő.

Dr. *Bulyovszky* József polgármester előterjeszti a tervezett felírás okát.

A törvényhozás tagjainak kötelessége tisztelni a rendet. A városokra különös fontossággal bír, hogy a fogyasztási adószertű jövedelmek tervbe vett rendezése még ez év folyamán véghez vitessék. Mindezeket elég fontos indokoknak tartja arra nézve, hogy Csongrád megye feliratával Nagyvárad város törvényhatósága szolidaritást vállaljon.

Dr. *Friedländer* Sámuel: Az a parlamenti helyzet, ami fennállott akkor, amidőn Csongrád megye felirati javaslatát meghozta, súlyosbodott. Az obstrukció és obstrukció között különbségek vannak. Tisza Kálmán is obstruált, de nem ment a pofozkodásig. A megváltozott helyzetnek megfelelőleg, Nagyváradnak külön feliratot kell szerkeszteni. A csongrádi felirat most már gyenge. A polgármester szerint a vidéki városoknak anyagi érdekükben áll az obstrukció megszűnése. Nem szabad ezt a dolgot üzleti szempontból felfogni s azért azt javasolja, hogy az indokolásból ezt hagyják ki. Az elfajult viszonyoknál fogva erősebb hangú feliratot javasol.

Dr. *Várady* Zsigmond a csongrádi feliratot szeretné hallani. (Mélységes csönd.)

Gyalokay Lajos azon véleményen van mint a polgármester, hogy ez nem lehet pártkérdés. Szerencse irigyek egy kis csapatja teszi tönkre aljas duhajkodással (!) a parlament tekintélyét. Ő sem tartja elég kifejezőleg a megváltozott helyzetnél fogva a csongrádi felirat

hangját s inkább azt tartja, hogy ez csak alkalmat szolgáljon arra, hogy a parlamentet kérjük a parlamenti rend helyreállítására. A szabadszólás nem arra való, hogy vele visszaéljünk. Ő még akkor nőtt fel, mikor a parlament tisztelet tárgya volt. A jelen helyzetben még a klotúr is indokolt. Pártolja az előbbi indítványt.

Dr. *Várady* Zsigmond kénytelen ismételen kérni a csongrádi felirat felolvasását, vagy legalább ismertetését, mert indítványát e szerint akarta megtenni. (Az előbbihez hasonló mélyes csönd. A felirat kéznél nincs, szövege nincs tisztába senki sem. Végre dr. *Bulyovszky* József polgármester emlékezet szerint ismerteti a feliratot.)

Mihelji Adolf indítványozza, hogy a város terjeszzen feliratot a kormányhoz is, hogy eddigi erélye és kitartása mellett maradjon meg. Ez indítvány azonban többek ellenvetésével találkozott.

Dr. *Várady* Zsigmond előterjeszti javaslatát az országra nézve nagyfontosságú kiegyezési javaslatok érdekében:

Kéri a város az országgyűlést, hogy a parlamenti tárgyalások a rendes mederbe tereltesse, a parlament tekintélye megvédessék s a kiegyezési javaslatok törvényerőre emeltesse.

Dr. *Friedländer* Sámuel a megbotránkozás kifejezését is belehajtja venni a jelen parlamenti állapotok felett, dr. *Várady* Zsigmond ez értelemben módosítja javaslatát.

Dr. *Hoványi* Géza kimondja ez értelemben a párt határozatát s kéri annak tagjait, hogy a holnapi közgyűlésen lehető nagy számban megjelenjenek s ez irányban a közgyűlésen felszólaljanak.

*

A nagyvárad *függetlenségi 48-as párt* városatyái szintén értekezletet tartottak a csongrádi felirat ügyében s elhatározták, hogy a *napirendre* való térés mellett foglalnak állást.

Tifusz-betegség a huszárok között.

A nagyvárad *Ferencz József* lovassági laktanyában az utóbbi időben több hasihagymáz megbetegedés fordult elő. A katonai orvosok a megbetegedett huszárok között nyolcz tifusz esetet konstatáltak.

Természetesen ez nem kis feltűnést keltett a katonai körökben, ahol nagy éberséggel ügyelnek fel arra, hogy valami fertőző betegség be ne fészkelje magát a nagy csapatokban együtt élő legénység közé.

A mostani, enyhe lefolyású tifusz esetek azonban nem adnak okot ijedelempre, mert valószínűleg minden nagyobb baj nélkül éppen úgy megszűnnek, mint a városban előfordult tifusz. Hihetőleg keletkezésük is azon okra vezethetők vissza, mint a városban konstatált megbetegedések. Sőt még az sincs kizárva, hogy a városból lett behurczolva a fertőzés a huszárok közzé.

Nagyvárad városa vízvezetékkel látta el a *Ferencz József* laktanyát, azonban kikötötte, hogy a vízvezeték vizét csak élvezetre és házi szükségletre használhatja a huszárság, míg a lovak itatására, tisztogatásra jól berendezett, bővizű kutakat állított fel a kaszárnya területén.

A laktanya parancsnoksága kutatta a baj okát s valószínűleg azt véli, hogy ezek a szivárványos kutak okozzák a tifusz megbetegedéseket. A huszárok ugyanis valószínűleg nemcsak a lovak itatására használták a kutak vizét, hanem az istállóban és más távolabb eső helyeken, hol vízvezetéki csap nincs, a kut vizét itták.

Most aztán azáltal vélt a parancsnokság a bajon segíteni, hogy a szivárványos kutat leláncoltatta s így most a lovakat is a vízvezeték vizéből itatják.

Ez pedig nagyon is érinti a városi pénztárt, mert naponként néhány száz ló itatása, takarítása, a helyiségek tisztántartása a katonai előírás szerint, — igen sok vizet emészt fel.

Felkérte továbbá a laktanya parancsnoksága a várost, hogy a vízvezeték vizét vizsgálta meg vegyileg és bakteriologiailag.

Busch Dávid városi főmérnök azonnal intézkedett, hogy a laktanya vízvezetékét ki mossák, a szivárványos kutakat pedig kitaraktassák.

Ertesülésünk szerint a tifuszban megbetegedett huszárok közül egy sem halt meg, s a betegség enyhe lefolyású.

Aggodalomra tehát ok nincs, s gyors intézkedéssel a további megbetegedéseknek elejét veszik.

Affaire gróf Károlyi Sándor és Gajári között.

Az egész ország nagy izgatottsággal kísérte azt a párbajügyet, mely a nemzeti párt népszerű tagja gróf *Károlyi* Sándor és *Gajári* Ödön közt ez utóbbinak egy durva, sértő kijelentése folytán származott. A veszély, mely a nagy nemzetgazdát fenyegette, *Rakovszky* Istvánt azon indulatos kijelentésre ragadta, hogy ha gróf *Károlyi* Sándornak baja lesz a párbajból, *Bánffy* felpofozza.

A párbaj kimenetele szerencsés volt, részleteiről adjuk a következő távirati tudósítást:

Budapest, nov. 9. (Saj. tud. táv.)
A párbaj gróf *Károlyi* Sándor és *Gajári* Ödön között ma reggel 9 órakor ment végbe. *Károlyi* Sándor gróf segédei *Ivánka* Oszkár és *Bathány* Elemér gróf volt, *Gajárié* pedig *Münich* Aurél és *Vladár* százados. Gróf *Tisza* István ugyanis nem jelent meg s így őt ez utóbbi helyettesítette.

A párbaj feltételei: 25 lépés távolság, 5—5 lépés avance, 3-szori golyóváltás.

Miután formalitás képpen az utolsó kísérletet a békéltetésre megtették a segédek, az ellenfelek elfoglalták helyeiket.

Elsőnek *Gajári* Ödön lött. Golyója nem talált s pisztolyát eldobva magától *Károlyi* Sándor gróf elé lépett s *ünnepélyesen kijelentette, hogy őt nem akarta megsérteni* s kérte, hogy ennél fogva *fejezzék be a párbajt*.

Gróf *Károlyi* Sándor: Segédeim dolga.

A segédek rövid szóváltás után az ügyet a lovagiasság szabályai szerint befejezettek nyilvánították. A felek nem békültek ki.

UJDONSÁGOK.

TAJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fé. 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

November 10. Közigazgatási ülés a városházán d. u. 3 órakor.

November 12. Galamblovászat a Sporttéren.

November 13. Kereskedők társulatának megalakulása.

November 16. Esküdtszéki tárgyalás.

November 17. Városi közgyűlés.

November 20. A kath. kör gyászünnepélye.

November 20. Szigligeti-társaság matinéja.

November 22. Joghallgatók tancsestélye a Kereskedelmi Csarnokban.

* **A mai városi közgyűlés.** Élénk, érdekes közgyűlés lesz ma, csütörtökön délután a városházán. A törvényhatóság jövő évi költségvetése is ad ugyan okot vitára, de ezen kívül

elé fontos ügyek kerülnek elintézésre. Valószínűleg a csongrádi indítvány fogja kitölteni az ülés nagyobb részét. Az interpellációk is annyira meghonosodtak, hogy bátran felvehetné a főjegyző a tárgysorozatba. Valószínűleg azonban ma befejezik a közgyűlést.

* **A gödöllőiek öröme.** Nagy a gödöllőiek öröme — mint tudósítók írja — abból az alkalmából, hogy *Mária Valéria* kir. hercegnő, a gödöllői királykisasszony f. hó 3-án közjük érkezett. Férjhez menetele óta most van itt először. Midőn sétautra kihajtat néha a romantikus vidék egyik vagy másik környékére, — mélyen le van fátolozva, de azért szívélyesen fogadják a gödöllői nép köszönését, hisz ezekhez kedve s gyermekévei emlékei fűzik. Reggel rendszeren misét hallgat a várkastély kápolnájában. Mint lapunk már jelezte, az udvar meghosszabbította Gödöllőn való tartózkodása idejét és csak december közepén távozik *Schönbrunnba*. Most ismét igen látogatott a kir. kastély. Nov. 4-én érkezett meg *Lipót* herceg is, ki királyunk magyar otthonának vendége. A napokban megjönnek *Lichtenstein* herceg és *Gizella* kir. hercegnő is, hogy így közösen enyhítsék némileg jó királyunk fájdalmát s lassankint feledtessék vele a nagy csapást, mely mindnyájunkra oly megrendítőleg hatott. Ő Felsege szokásához híven korán kell és sokat dolgozik. Délelőtt sétát tesz a várkastély kertjében, hol utóbbi időben gyakran találják gondolataiba mélyen elmerülve, amint merően néz maga elé. S míg a gyásznapiok így telnek, addig Gödöllő tőszomszédságában *Isaszegben* *Bajai* Béla főrendiházi irodatiszt pergament veloin papíron remek *Corvin* betűkkel a tőle megszokott finom izléssel és gondal állítja ki a nagyszámu részvétfeliratokat, melyek fekete gyászborbe kötve egyszerű, de igen izléses selyemmel bélelt tokba helyezve juttatnak Ő Felsege magas színe elé. Különös véletlen, hogy néhai *Rudolf* trónörökös esküvője és halála alkalmából is a feliratokat *Bajai* Béla ur készítette. November 8-án nagy hajóvadászat volt az isaszegi erdőben.

* **Megyebizottsági tagok igazolása.** A múlt hónapban ejtették meg Biharvármegye területén a megyebizottsági tagok választását. Egyik, másik választás ellen azonban felebbeszéssel fognak élni. *Beöthy* László főispán a megye törvényhatóságát rendkívüli közgyűlésre hívta össze, a melyen a megválasztott bizottsági tagok igazolása felett határoznak. A rendkívüli megyegyűlés november hó 12-én, szombaton délelőtt lesz.

* **A katonák fizetésemelése és a szolgálati idő.** A novemberi csillaghullás nem okozott annyi örömet a katonák világában, mint a mennyi kedves meglepetést máskor hozott. Az előléptetések száma sokkal kevesebb volt mint máskor, a minek oka az, hogy a személyzet a lefolyt fél év alatt nagyon keveset apadt s így kevés az üresedés. Ennek magyarázata a rég várt fizetésemelésben keresendő. Törzstisztek és sok évi szolgálatot felmutató tisztek, kiknek nem szükséges föltétlenül előrehaladniok, mivel fizikumok a további szolgálatot lehetetlenné teszi, alig várják, hogy az új fizetés életbe lépjen, mely 1900. január 1-én biztosan megtörténik, mikor ők ez új alapon számított nyugdíjjal vonulnának vissza. Csöppet sem vigasztaló dolog, hogy az égetően szükséges fizetésemelés, — mely a tisztek és katonai hivatalnokok anyagi helyzetén nagyot lendítene — tovább is elhúzódik. Az 1899-iki hadi költségvetést már júliusban elfogadták. A hadsereg 1900. évi szükségletei csak következő év tavaszán kerülnek parlamenti tárgyalás alá. Mindezek folytán illetékes helyen komolyan szóba kerül, hogy a teljes nyugdíjat nem negyven, hanem 35 évi szolgálat után élvezze a tiszt.

* **Tárkányi Péter** tiszteletére elutazása előtt vasárnap este bankettet rendeztek Debreczenben. Ott voltak az egyházi bizottmány, iskolaszék, tanítói kar és a város előkelő köréből számosan, kik mindannyian örülnek az általános tisztelt és szeretett lelkész elhataladásán, de éppen úgy fájlalják is Debreczenből való távozását. Ez volt a mottója az elmondott sok szép felköszöntőnek is. A búcsuzó is poharat emelt és meghatóttan köszönte meg az így is megnyilatkozó szeretetet s ígérte, hogy az itt tapasztalt sok jóért mindig hálással fog emlékezni Debreczenre. A társaság igen emelkedett hangulatban éjjeltájig maradt együtt:

* **Egy előkelő urnó elhunyt.** Őszinte mély részvétellel értesülünk egy köztisztviselőben állott derék urnó elhunytáról. **Lausch** Károly cs. és kir. őrnagy édesanyja szül. **Révay** Anna kedden este 6 órakor 68 éves korában meghalt. Elhunyt mély gyászszal sujtja a Pontellicsaládot is. Temetése ma, csütörtökön délelőtt fél 11 órakor megy végbe a Sal Ferenc-utcai gyászházból; a szentmiseáldozat pedig holnap, pénteken délelőtt 10 órakor az olasz plébánia templomban tartatik meg. Béke hamvaira!

* **A kereskedelemügyi miniszter a vásárokról.** A kereskedelemügyi miniszter körlevelet intézett a kereskedelmi iparkamarákhoz, a melyben a közforgalom szempontjából jelentéktelen és a helyi szükséglet kielégítésére is alig alkalmas kisebbrendű községi vásárok ellen nyilatkozik. Kifejti a miniszter a körlevelében, hogy ezek az apró vásárok akadályozzák a nagyobb vidéki városok fejlődését és kárára vannak a vásáros népnek is. Felhívja tehát a kamarákat, hogy a községi vásárok engedélyezésénél mindig vegyék figyelembe, vajon milyen befolyással vannak azok a környék ipari és kereskedelmi viszonyaira.

* **A Rhédey-kert alap.** A nagyváradi lővészegylet újabb 12 évre átvette a várostól a Rhédey-kert gondozását s ezzel kapcsolatosan az összes parkok, utcai ültetvények kezelését, felügyeletét, évi 12,000 korona összegért. A város a feltételeket elfogadta. A miniszter azonban nem hagyta jóvá a közgyűlés határozatát, hanem visszaküldte pótlás végett. Különösen az iránt érdeklődik a miniszter, hogy hol és miként van elhelyezve az a 6000 frt, melyet néhai gr. Rhédey tett le alapítványként s mivel ez összegnek csak a kamatai használhatók fel a végrendelet szerint, miként lett az felhasználva és kinek lettek a számadások bemutatva. Tudunkkal a hagyományozott 6000 frtből építették a Rhédey-kertben levő vendéglőt.

* **Halálozás.** Mély részvétellel vettük a következő gyászjelentést:

Özv. Barabás Károlyné született Gál Zsuzsanna, mint neje, valamint sógora, Gál Ferenc és neje Török Jullána gyermekei, Gál Rózsa férj. Nagy Józsefné és gyermekei, maguk és az egész rokonság nevében szomorodott szívvel jelentik a legjobb férj, sógor és nagybátyánk **Barabás Károly** m. kir. nyugalmazott honvédszázados, kezelő tiszt, a koronás arany érdem kereszt birtokosának f. évi november 9-én d. u. 3 órakor életének 70-dik, boldog házasságának 28-ik évében rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogultnak hült tetemei f. hó 11-én d. u. 3 órakor fognak a katonai kórházból a ref. egyház szertartásai szerint a várad-olaszai temetőben örök nyugalomra tételni. Mely végtisztesség tételre az elhunyt rokonai, tisztársai, barátai tisztelettel meghívotnak. Nagyvár, 1898. november 9. Béke hamvaira!

* **A vasuti hamiskártyások kiirtása.** Temérdek panaszt közöltek már a lapok a vasuti hamis kártyások viselt dolgairól; de mily sokra mehet azon esetek száma, a melyeknél az ilyen veszedelmes iparlovagok által megkoppasztott áldozatok — csupa restelkedésből, — néha a vizsgálatlaltal járó kellemet-

lenségek kerüléséből — inkább elhallgatták kifosztásukat és így még nagyobb vérszemeket kaptak ezen urak, kik az uton álló haramiánál is veszedelmesebbek, mert védekezni sem lehet ellenük. — Nem használt semmit a nyilvános panasz, sem a lapok számtalan felszólalása, tehetetlen ellenük egy rendőrség, mint a büntető bíróság. Pedig volna egy igen okos és egyszerű mód arra nézve, hogy a vasuti hamis játékosoknak egyszerre még a magva is kiirtassék. *Tiltassék meg általában a kártyázás és mindenféle szerencsejáték a vasutakon.*

* **A munkaadó felelőssége.** A kereskedelmi miniszter az iparos-tanoncok nagyszámú mulasztásának megakadályozására elrendelte, — hogy a munkaadókat ne csak figyelmeztesse az iparhatóság, hanem büntesse is meg. Ezért az iparostanonciskolák igazgatói közvetlenül tartoznak az iparhatósághoz jelentést tenni a mulasztásokról, mely azonnal köteles a büntetés iránt az eljárást megindítani.

* **Zichy Mihályról.** Zichy Mihály, Pétervárott élő nagy festőnk levelet intézett Szana Tamáshoz, a Petőfi díszkiadás szerkesztőjéhez, amelyben megígéri, hogy közreműködik a kiadáshoz és már 16 lapon 70 rajzot készített el. A mester elpanaszolja a levélben, hogy influenzában megbetegedett, de állapota már annyira javult, hogy nemsokára teljesen a munkának szentelheti idejét.

* **Életmentő rendőr.** Pestről írják: izgalmas jelenetek voltak tanui kedd délután a keresési-uton sétálók. A Klauzál-utca sarkán sokan várták, míg a király arra kocsizik. Néhány percel a király odaérkezése előtt egy téglával megrakott kocsit fordult be a Klauzál-utczába. A királyra várakozók között volt egy asszony is, kis leánykájával. A kis leány a téglás kocsit elé került s egy pillanat múlva a lovak patái alá került volna, ha oda nem ugrik az 1160-as számú rendőr s ki nem ragadja a veszedelemből. A derék rendőrt a jelenlevők megélték.

* **Elveszett gyermek.** Kornya Tódor belényesi lakos 12 éves kis György nevű fia már hetekkel ezelőtt eltávozott szülei házatól s nem tudják hova tévedt. A megrémült apa feljelentésére országosan körözik.

* **Nyilvános köszönet.** A »Nagyváradi Ipartestület Ifjúságának Önképző Egylete« által a folyó év okt. 2-án a »Fekete Sas« nagytermében rendezett szüreti ünnepély alkalmából a felülfizetők névsora a következő: Dr. Vueskies Gyula 1 frt, Bertsey György 3 frt, Pauker Dániel 1 frt 50 kr, Mezey Mihály 1 frt, N. N. 50 kr, Szilárdy Ernő 50 kr, N. N. 50 kr, Nyiry György 1 frt, Cs. P. 50 kr, Kotunovits Sándor 1 frt, Greta N. 1 frt, E. K. 1 frt 50 kr, Tóth Zsigmond 50 kr, Hlatky Endre 2 frt, Pintér Tamás 2 frt, ifj. Cser János 2 frt, Szücs Ferenc 50 kr, N. N. 30 kr, Pécsy Antal 2 frt, Reismann Mór 2 frt 30 kr, Joó Ferenc 30 kr, Spetkó József 30 kr, Guttman József 50 kr, Antónius N. 1 frt, Horváth József 50 kr, dr. Szemethy Géza 1 frt, Winterhalter Antal 1 frt, Andrásy János 2 frt, Nogely István 1 frt, Malagurszki Pál 50 kr. Fogadják a nemes szívű felülfizetők a fentebb említett ünnepély rendező bizottság nevében ez uton is legmélyebb köszönetüket. Nagyvár, 1898. nov. 8-án. Pintér Tamás b. elnök, Kabdebó Ernő, h. jegyző.

Virágkiállítás az árvaházak javára.

Egészen csendben, minden reklamirozás nélkül, készültek néhány hét óta Nagyvár előkelő hölgyei egy kiállításra a szegény árva gyermekek érdekében.

Egészen csendben folyt az előkészület, nagyon kevesen tudtak róla, csak az utolsó percben néhány nappal a kiállítás megnyitása előtt lett nyilvánossá, hogy a Rozsabokor elhagyott termében pompás virágkiállítás, chrisanthemum kiállítás lesz.

Daczára azonban ezen csendes készüldésnek, a kiállítás iránt egy a sajtóban, mint a közönség körében mindjárt élénk érdeklődés mutatkozott.

Az eszme egyik fiatal kertészünk: ifj. **Jelinek** agyában fogamzott meg, aki felbuzdulva azokon a sikereken, amelyet a krizanthemumkiállítások Németországban elérnek, mindjárt,

mihelyt meghallotta a virágkiállítás tervét, azon nézetét nyilvánította, hogy ne különféle virágokból rendezzenek kiállítást, hanem egyedül a krizanthemumból.

A terv tetszett s lelkes hölgyek fáradozása következtében néhány nap alatt minden készen volt.

Tegnap reggel aztán megnyílt a kiállítás. A kiállítás maga is megérdemli a látogatást, amennyiben képviselve van ott a krizanthemumnak minden faja, minden színe. Az összes példányok mind egy-egy remeke a kertész művészetnek.

A hófehér fajtól a legsötétebb színekig minden szín képviselve van.

A Rozsabokor nagyterme köröskörül fel van díszítve japáni napernyőkkel és legyezőkkel, a földön pedig köröskörül virágok vannak.

A terem díszítése igen csinos, mindjárt az első percben elbájolja az embert.

Arról is van gondoskodva, hogy legyen hol megpihenni az elfáradtaknak.

Erre egy mellékszoba van berendezve, szintén japáni stílusban.

A kiállítás három csoportból áll. A bemenettel jobbra van a bibornok kertészének, **Baranyi** Bélának a kiállítása.

A bemenettel szemben a **Jelinek** czég kiállítása van, ezzel szemben pedig az utca felőli oldalon a várad-velencei kertész: **Farkas** József műkertésznek a chrisanthemumai pompáznak.

A három kiállítás egy egészet képez, nincs abban semmi dissonantia sem, egyik olyan szép mint a másik, mindegyik — elragadó.

A virágok közötti tért az élő virágok, — Nagyvár bájos hölgyei töltik be.

A kiállításban gomblyukba való virágot is árulnak a hölgyek, azonban ezeknek az ára igen mérsékelt van megszabva.

Tegnap, az első napon egész nap telve volt a terem.

Egyik ember a másiknak adta az ajtót. Velt olyan is, aki négy izben is megnézte már a kiállítást.

A tegnapi látogatók száma jóval meghaladja a kélszázat. Így szép jövedelemre van kilátás.

Mindenki, akiben van a szép iránt érzék, lehetetlen, hogy el ne legyen bájolva a kiállítás által, lehetetlen, hogy nem nézi meg a kiállítást.

A kiállítás szombat délig lesz még nyitva. Tegnap este a kiállításra a következőket látta tudósítónk:

Grunwald Henrikné, gr. Széchenyi Victorné, Papp Imréné, Hlatky Endréné, Schweiger Edéné, Tóth Mártonné, Ficzek Lajosné, Szunyogh Lorándné, Frankó Endréné, Bige Gyuláné, Bognár Sándorné, Gyurkovits Cornélné, Batig Ferenczné, Géczy Lajosné, Miskolczy Barnabásné, dr. Fráter Imréné, Elekné, Ember Gézáné, Ferencsik Ödönné, Jelentsik Istvánné, Cseresnyés Albertné, Hoffmann Henrikné, Hegedüs Gézáné, Tóth Jenőné, Hering Sándorné, Schlaueh Józsefin, Mezei Vilma, Cseresnyés Lujza, Elek Valéria, Bige Ilonka, Géczy Irén, Serly Margit, Ficzek Margit, Kiss Etelka, Tóth Margit, Jelentsik Margit, Jelentsik Klára, Hlatky Margitka, Cziffra Olga, Deák Margit, Sipos Elza, Frankó Margit, Sebő Anna, Miskolczy nővérek, Hegedüs Irén, Korda Boriska, Korda Rozsika, Sebestyén Edith, Tóth Karla, Sebestyén nővérek, Cseresnyés I., Hering nővérek, Incze Jolán.

A Hentzi-szobor helye.

— Saját tudósítónktól. —

Bécs, november 8.

Tegnapi számunkban megemlékeztünk azon mozgalomról, melyet **Lueger** dr. indított meg a végből, hogy a Hentzi-szobor Bécsbe vitessék.

A mozgalom a parlamentből csakhamar kicsapott az utcára és k. resmába. Amint azt a minap tartott penzingi népgyűlés tanúsítja, melyen **Lueger** beszélt a budai szoborról. **Lueger** beszédének végén a következőket mondta:

— Meg kell mutatnunk a magyaroknak, hogy vannak igazán osztrák érzelmű kormányok is. Budán történt, ahol bátor katonák császárukért és hazájukért elestek. Az ő

emlékzetükre állították föl a Hentzi-szobrot. Ezt a szobrot nem türik meg tovább Budán s azt mondanám: lehajtott zászlóval fogják Bécsben fölláttatni. Vigasztald magadat, Hentzi szelleme, vigasztaljátok magatokat, báter bajtársainak szelleme, a zászlók újra fognak lengeni és a szobor vissza fog kerülni oda, a hol ti fölláldoztatok véretek és életeket a császárért és a hazáért.

A gyűlés frenetikus tapssal jutalmazta ezt a beszédet. A penzingeri gyűlést még egy nagy népgyűlés fogja követni.

A mozgalom, mint ujabban bizonyossá lett, eredményre aligha vezet, amennyiben a király a szobornak Budapestén való hagyását határozta el s máholnap hirdetik, hogy megjelenik a hadiparancs a szobor elhelyezéséről.

Csak ezek tudtával érthető Lueger dr. beszédének hangja.

Luegernek Penzingerben mondott beszéde Bécsben nagy feltűnést keltett féktelen hangjánál fogva, mert éle, bár nyíltan a magyarok ellen fordul, *titokban mégis a király ellen irányul*. Lueger nem mondta volna el ezt a beszédét, ha nem állna mögötte a tábornoki kar tulnyomó része és bizonyos udvari körök. A király elhatározása ugyanis bizonyos udvari és katonai körökben nemcsak kínos feltűnést, hanem felháborodást is keltett, különösen, hogy az emléket zárt helyen akarja fölláttatni. Ezek a körök mozgalmat akarnak megindítani, hogy a Hentzi-szobrot Bécsbe vigyék és ott nyilvános helyen fölláttassák. A tábornoki kar erre föl akarja kérni a királyt. E tekintetben nagy fontosságot tulajdonítanak annak a körülménynek, hogy a király Bolfras tábornagyot külön kihallgatáson fogadta.

Bécs. november 9. (Saját tud. táv.) Az *«Armee blatt»* közli, hogy a Hentzi szobor a *király pénztárából fog renováltatni s át fog helyezni a budapesti hadapród iskola előtti teraszra*, ama sirbolt felé, hol Buda hősi védőinek csontjai nyugosznak. »Ez nem politika, — mondja a lap, — hanem az esküjéhez hű hősi katonai emléke nyer ezzel ünneplést, hogy a hadapródok mintát vegyenek róla.

IRODALOM.

Katona vagy civil egyaránt érdeklődik hadseregünk beosztása iránt, hogy békében mennyi és milyen csapatok fekszenek a monarchia egyik vagy másik részében. *G. Freytag* és *Berndt* kiadásában most jelent meg az új statisztikai mappa, mely szerfelett könnyen érthető módon jelzi a monarchia részeiben elhelyezett garnisonokat, a közös, a honvéd és landwehr csapatokét egyaránt.

A különféle csapatteket fővejükkel jelzi. A mappa maga 1:1,800,000 her, tehát hatalmas nagyságban adja a monarchia képét s a statisztikai jelzések feltétlenül megbízhatók.

Bizonyára érdeklő olvasóinkat is ez a csinos kiállítású mappa, melyet 1 frt 20 krért bármely könyvkereskedésben, vagy hadsereg szállító útján meg lehet szerezni s belőle egy tekintetre tájékozódni a hadsereg elhelyezéséről. *G. Freytag* és *Berndt* megrendelésre maga is küldi Bécsből, VII/1.

MULATSÁG.

Egyleti ünnepély. »A Nagyváradi Ipartestület Ifjuságának Önképző Egylete« új otthonában, Fő-utca, »Apolló« épület nagytermében e hó 13-án, este pont 8 órakor, dal, szavalat és tánczsal egybekötött megnyitó ünnepélyt rendez, melyre az egyesület jóakaróit ez uton

is tiszteletteljesen meghívjuk, az ünnepély rendező bizottság nevében. Nagyvárad, 1898. nov. 9-én. *Pintér Tamás*, b. elnök, *Kabdebó Ernő*, h. jegyző.

Igazságszolgáltatás.

A legujabb sajtótárgyalás. Az esküdtszéki tagoknak már nem is kell számon tartani a dátumot, amikor sajtótárgyalásra vannak beidézve, hanem minden szerdán reggel bucsut mondhatnak a családjuknak s felballagnak a törvényszéki palotába. Ez a pontos kalendárium. Már egészen november hónap minden szerdájára van kitűzve sajtótárgyalás. November 30-ára most idézik be az esküdteket. Természetesen ezuttal is aradi szocialista dolgban tárgyalnak. Hallai István aradi lakos igazított egy cikkben s ezért vonják felelősségre.

Monstre bünpör Bolognában. Egész olaszországot élénken foglalkoztatja az a bünpör, melynek tárgyalása ma vette kezdetét a bolognai esküdtszék előtt. Tizenhárom vannak a vádlottak, élükön az elsőrendű vádlottal, Favillával, a kik egy nápolyi bankban követtek el irói üzelmeket. A szenzációs tárgyalásra száz-tizen négy tanu van beidézve, közöttük a büntetőjog terén vezérszerepet játszó Olaszország legkintünőbb kriminálistái.

Öreg térj fiatal feleség. Sződi Vendel rákos-csabai körcsmáros öreg napjaira fiatal menyecskét vett a házhoz. Mi sem természetesebb, hogy a fiatal asszony vén férjét mihamar meguntta és sokkal szívesebben kaczerkódott a falu fiatal legényeivel. A csapláros mihamar észrevette a dolgot, kezdte gyötörni a féltékenység, a mely aztán gyilkosságra vitte. Megölte Bartók Józsefet, a kivel a felesége gyöngéd pillantásokat váltott.

A bünpört a pestvidéki kir. törvényszék tárgyalta három részletben. Az első alkalommal nem jelent meg néhány fontos tanu, azért napolták el a tárgyalást. Az újabb tárgyaláson föllépett Mézes László védő s kijelentette, hogy a vádlott reá nem épesz ember benyomását teszi; hallgassa meg hát a törvényszék előbb az igazságügyi orvosi tanács véleményét.

Sződi baján azonban már ez sem segített. Az igazságügyi orvosi tanács ugyanis kimondta, hogy a vádlottnak egészséges, józan esze van, csak büntessék meg egész bátran.

A harmadikban megtartott végtárgyaláson azután a törvényszék, a vádlott tagadása dacára, szándékos emberölésért 12 évi fegyházra ítélte a Kuczor-gó csárda öreg csaplárosát.

Ezt az ítéletet helybenhagyta a kir. ítéltábla és Frenreisz István kuriai bíró elődása mellett ma délelőtt a kir. kuria is, mégis azzal az enyhítéssel, hogy egy esztendő becsámított az öreg Sződi Vendelék.

REGÉNY-CSARNOK.

A TÜNDÉR-RÓZSÁK.*

— Egy kis botanikával elegy novella. —

Írta: **Kontúr Béla.**

Az öreg Bolza Péter bárónak is az lett a vége, mint a többi lovassági tábornokoknak, midőn elérte a hatvanadik életévét, pedig nem oly rég részt vett az aldenkori és neervindeni ütközetben, mely utóbbinál az ifju Károly kir. herczeg első ízben mutatta ki nagyobb téren

* Szerző segélyével közöljük ezt az elbeszélést, melynek színhelye a Püspök-fürdő, ideje 1798 és a szereplő egyének több bihar és békésmegyei családok ősei. Az elbeszélés eseménye nem éppen történelmi valóság, sőt nem egy körülmény ellenkezik atörténelemmel, de érdekessége ezzel nem veszt. Ajánljuk olvasóink figyelmébe azzal a megjegyzéssel, hogy a novella nem lesz hosszú, — legfeljebb két hét alatt az egész leközljük lapunkban. A szerzőről csak annyit jegyzünk meg, hogy igen jó író, békésmegyei földbirtkos, honvéd-ezredorvos és néhány év előtt igaz nagy rokonszenvvel beszélt róla az egész magyar sajtó. Hiszünk, hogy ezután gyakrabban találkozunk nevével olvasóink.

Szerkesztő.

hadvezetői tehetségét. Az öreg urat utólrta a betegségeknek az őse, a csusz s kénytelen volt a katonai pályát elhagyni s elbeszélésünk idejében (1798, azaz egyezer hétszáz kilenvennyolcadik közönséges esztendőben Krisztus Urunk születése után) békésmegyei birtokán gazdálkodott. A szintén koros Teschedik Sámuel, szarvasi lelkész, ki az orvosi tudományokban is jártas volt s az aradalmi sebész, mert a tábornok fájdalmi hevesek voltak, de anatómiai változás jóformán semmi sem látszott s mikor a betegség aludt, a tábornok fűrgén és vidor arccal járt-kelt, kereste a vidám társaságot: a betegség okát nagybőlesen az idegekben keresték s a Püspökfürdőbe küldték Nagyvárad mellé.

Az ősz tábornok neje Haruckera unoka volt: Stockhammer Antónia grófnő s a Haruckerm család fiágának 1772-ben történt kihalása után Bolza báróné örökölte a békésmegyei latifundiumokat, melyekhez Szarvason kívül Gyoma, Endrőd, Ócsöd községek, Szénás, Kondoros, Csákó, Décs és Csejth puszták tartoztak. A tábornok 1792-ben honfúsította magát s visszavonultan élt a szarvasi kastélyban, mely a hármaskörös parján emelkedett. A tábornok korán özvegységre jutott s egyetlen fia József Bécsben szolgált, mint kapitány a vérteseknél, míg leánya Szarvason tartózkodott édes atyjánál. A bárónő igen szép hajadon volt s édes anyja, a nemeslelkűtű gófnő, különös gondot fordított egyetlen leányának nevelésére s már korán szivebe oltotta az Istenfélelem és a keresztény erények oltó ágát, hogy a származás nemesességét a természetfölötti erények koszorúja még ékeesebbé varázsolja.

Midőn a tábornok 1798-ik év nyarán csendes bizakodással eljött a Püspökfürdő forró, kénés vizéhez, magávalhozta szép leányát is, a ki ama betegségben szenvedett, a mi oly ábrándos színt ad a leány arcának, mely a szép bárónő keresztnevéhez éppen nem illett. A bárónőt tudniillik Piroskának keresztelte az a barát, a ki Szolnokról járt minden második vasárnap Szarvasra, hogy ott, a kastély egyik szobájában bemutatassa Istennek a vérontástalan áldozatot. Három neve volt a bárónőnek: Piroška, Antónia, Anna... Atyja azonban s ismerősei csak tündér-rózsának hívták, a szarvasi tót asszonyok pedig így: »carodejná ruza.«

Eme névhez ugy jutott a szép baronesse, hogy szokásban volt, miszerint aratás előtt a jobbágyak s urbéresek, a faluk vénei a földesur nevenapján tisztelegtek. Egyik évben, 1795-ben, mikor a jég agyonpaskolta a vetést a szarvasi határban, a földesur megnyitotta magtárát s gondoskodott, hogy az ő jobbágyai ne szenvedjenek hiányt télvíz idjén, sőt vető magnak is jusson. A következő gazdasági évben még nagyobb fényvel ülték meg a földesur nevenapját. Az endrődi plébános köszöntötte fel a földesurat, szép és bibliai idézetekben gazdag beszéddel, az őcsödi jegyző a fiatal bárót, ki éppen szabadságon volt, s a szép bárónőt a szarvasi ágostai evangélikus egyház gondnoka. Skorka Mihály uram, a ki ekképen köszönté fel a szép főrangú szüzet, és pedig annak rendje, módja szerint versben:

»Ervendez Szarvasnak tires, szip határa
S a zerep palázdját felelti magára.
A Kerezs tikerin ringódják jaz habog
Zigben eremkenyel hullatjág zangya jog.
Bikkes zerdé mélyin turbikulja gerle,
A peszméte bokor leborulja feldre,
Mert eljutodunk oly vizsgágteljes napra,
Melyet vár a kezsig rigen szlvszakadva...«

Igy ment az vagy tíz versen át s végre is így fejezte be mondndókáját.

»Lábaihoz teszünk szívünk zohajtását,
Elejbe rakjuk ki annak ohajtását:
Zaranyos személlit a Zisten szeresse,
Kegyes kezeibul soha ki ne vesse;
Terjedjik el hire, mint finyel napjának,
Zangyalok vigyázzák lipteit lábának,
Kesse meg a boldeg házasa illet guza,
Iljem a bárónő, a szip tündér-rúza...«

(Folyt köv.)

TAVIRATOK.

Br. Bánffy diszpolgársága.

Budapest, nov. 9. (Saját tud. táv.) A főváros ma egy tíz perczig tartó gyűlést tartott, melyen Márkus József el-

nőkölt s előterjesztette indítványát, melynek alapján br. Bánffy Dezső jövő szerdán diszpolgárrá választják.

Mária Antónia halála.

Madrid, nov. 9. Mária Antónia főhercegnő, toszkánai nagyhercegné elhunyt a alkalmából hat napos udvari gyászt rendeltek el. (Magy. Táv. Ir.)

Vilmos császár utazása.

Damaszkusz, nov. 9. A német császári párt a lakosság, amely példásan viselkedett, mindenütt lelkesen fogadta. Délelőtt a császári pár megtekintette az Omajjádok mecsetét, Szaladin sirját és más nevezetességeket. Délután a helyőrségi csapatok diszszemlét tartottak, a mely után a beduinok harcjátékot mutattak be. Este diszebed volt. A város ki volt világítva. (Magy. Táv. Ir.)

A franciaországi események.

Páris, nov. 9. A »Figaro« jelentése szerint a semmitűszék rendeletére azoktól az emberektől, a kik Esterházyval érintkeztek, megint elkoboztak irásokat. Esterházy terjedelmes levelezését a semmitűszékhez juttatták. Az »Aurore« azt mondja, hogy ennek az intézkedésnek fölöttebb fontos eredménye eldönti Esterházy bűnösségét. Clemenceau közli ebben a lapban, hogy Picquart-t holnap szabadon bocsátják. (Magy. Táv. Ir.)

Páris, nov. 9. Az »Echo de Paris«-nak azt jelentik Toulonból, hogy az egész földközi tengeri hajóraj tegnap parancsot kapott, hogy készen legyen az indulásra. Fourniert, a hajóraj főparancsnokát Párisba hívták. (Magy. Táv. Ir.)

Páris, november 9. Constans szenátor tegnap kijelentette a kamara folyosóján, hogy a kontradiktórius eljárásnak a hadbíróóságokra való kiterjesztésére vonatkozó indítványát csak néhány nap múlva fogja benyújtani, mert arról értesült, hogy Picquart szabadonbocsátása legközelebb várható. (Magy. Táv. Ir.)

Nyugtalanság a Szamoa-szigeteken.

London, nov. 9. A »Times«-nek jelentik Filadelfiából e hó 8-iki kelettel: A »Philadelphia« nevű amerikai czirkálóhajó parancsot kapott, hogy San-Franciscóból a Szamoa-szigetekre menjen, ahol zavargásoktól tartanak. A »Yorktown« nevű czirkálóhajó is oda megy. (Magy. Táv. Ir.)

Választások Észak-Amerikában.

New-York, nov. 9. New-York állam kormányzójává valószínűleg Roosevelt-et választják meg 25,000 szavazatnyi többséggel van Wyk ellenében. A Tammany-Hallban Roosevelt megválasztását valószínűnek tartják. Az »Evening World« című demokrata lap is azt hiszi, hogy Roosevelt megválasztása bizonyos. (Magy. Táv. Ir.)

Kréta hírek.

Kanea, nov. 8. Skrydlov orosz tengernagy megkereste Sakir basát, hogy a rethymnói csapatokat azonnal szállítsa a hajókra. Hierapetrában a törökök maguk kérték meg a francziákat, legyenek segít-

ségükre, hogy mielőbb elmelessenek. — Minthogy a válság elmúlt, két olasz zászlóalj azonnal elutazik. Kandiában tegnap öt törököt kivégeztek. Izmail basa parancsot kapott, hogy elutazását siettesse és a hátramaradt csapatokat vigye magával. (Magy. Táv. Ir.)

A spanyol kötvények érdekében.

London, nov. 9. A »Times«-nek azt jelentik Filadelfiából e hó 8-iki kelettel, hogy a Cuba garanciájával kibocsátott spanyol kötvények francia tulajdonosai a francia nagykövetség útján lépéseket tettek az amerikai államtitkárnál az iránt, hasson oda, hogy az új cubai kormány, mihelyt megalakul, vállalja el a kezességét ezekért a kötvényekért. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Sok az alma, de nincs piaca. Marosvásárhelyről írják a következőket: A vármegye területén az idén is szépen megtermett az alma; különösen egyes községekben volt bő szüret ebből a czikkből és mégis alig lehet valamiképp értékesíteni még a kiváló faj almaféléket is, a melyeket pedig valamikor nagyon keresték. Az elsőrendű fajalmának ára vékánként 40—50 kr között ingadozik a legtöbb helyen, sőt vannak egyes helységek, a hol még ennél is olcsóbb. A kivitel leginkább azért pang, mert a szállítási költségeket az olcsó áru nem képes elviselni; ha egyszer romlásnak is indulható gyümölcsfélékre oly alacsony szállítási díjakat fognak hazánkban is életbeléptetni, a mint ez már több államban, nevezetesen Amerikában bekövetkezett, akkor az erdélyi gyümölcskereskedelem is fölfog lendülni.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1898. nov. hó 8-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: Ó 9.70. Uj 9.30. Kétsz. buza 8.30—7.60. Rozs 7.70—7.40. Arpa 5.50—5.10. Zab 5.50—5.20. Tengeri: 4.20—3.80. Borsó 15.—. Lencse 18.—. Bab 6.70. Köleskása 12.—. Burgonya 2.—. 100 kiló lángliszt 17.—. személyliszt 16.—, fehérkenyér liszt 15.—, barnakenyér liszt 13.—, széna fuvarral 2.10, szalma 0.60 Szalonna 72.—, 6 kiló zsúp-szalma —06, 150 dkgr. alom-szalma —03. 1 köbm. bikkfa 3.20, tölgyfa 2.90, cserfa 3.35. 100 kiló marhahús 48.—, Öntött gyertya 44.—. Lámpaolaj 44.—. 1 liter 6-bor —50. Uj-bor —40. Pálinka —32, Szilva pálinka —80. Szesz 1.—. 1 mm. kőszó 10.70. nyers fagyú 24.—. olvaszt. fagyú 33.—, szappan 24.—, birka gyapju —, magyar gyapju —, Egy hektoliter 6-bor 33.—, uj bor 24.—, méz 1.10, kemény faszén 1.70, puha faszén 1.50, kendermag 8.30. köles 5.—, repce —, dió 16.—, mogyoró 12.—, aszalt szilva 12.—. Egy kilogramm savanyu káposzta 12, szalonna 72, sertéshús 56, juh-hús 32, vörös hagyma 8, fog-hagyma 26, bors 1.—, paprika 1.20, barnakenyér 14. Egy liter kőolaj 20. 1 mm. bükköny —, 1 mm. luczernamag — 1 mm. lóhere —, 1 mm. burgondi —.

Forgalmi kimutatás 1898. évi nov. 8-ról: Tiszta buza körülbelül 1500 hltr, kétszeres buza 400 hltr, rozs 600 hltr, árpa 200 hlt. zab 400 hltr, tengeri 2000 hltr, burgonya 700 hltr. Lásbas jószágok: Hizott sertés mintegy 150 drb, félhizott 170, sovány 270, süldő 450, malac: 600, hizott marha 16, jármás ökör 480, fejős tehén 330, borju 280, bivaly 14, juh és kecske és 200, ló 531.

Marha ártáblázat 1898. november 8-ról Egy pár első rendű jármás ökör 300—330, egy pár másodrendű jármás ökör 210—290, egy pár harmadrendű jármás ökör 120—190, 1 pár fejős tehén 90—190. 1 drb. vágó ökör 250 kgr. 63—85. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 45—64, 1 drb. vörös borju 12—18, 1 drb. fél éves borju 16—22, 1 drb egy éves borju 22—32, két éves borju 32—58. 1 pár hizott sertés 45—85, 1 pár fél éves 21—24

1 pár egy éves sertés 36—56, 1 pár két éves sertés 58—84, egy jó igás ló 50—85, egy pár ökörbőr 16—21, egy pár tehénbőr 12—16 1 pár borjubőr 5—8, 1 pár lóbőr 6—10.

Reich Jenő e Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, november 9.	
Buza márcziusra — — — — —	9.60
Buza októberre — — — — —	—
Uj tengeri — — — — —	4.65
Tengeri augusztusra — — — — —	—
Rozs őszre — — — — —	8.23
Zab őszre — — — — —	5.95

Értéktőzsde.

Budapest, november 9.	
Az irányzat nyugodt.	
Osztrák hitel — — — — —	353.40
Magyar hitel — — — — —	383.50
Allamvasut — — — — —	355.80
Salgótarjáni — — — — —	612.—
Wagon-kölcsön — — — — —	258.—
Villamos vasut — — — — —	229.50
Magyar leszámítoló — — — — —	252.25
Iparbank — — — — —	104.25
Budapest közuti — — — — —	369.—
Kereskedelmi — — — — —	1011.50
Déli vasut — — — — —	78.—
Rimamurányi — — — — —	268.57
Magyar jelzálog — — — — —	245.75

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. november 9-én

Magyar aranyjárdék 4% — — — — —	119.—
Magyar koronajárdék — — — — —	97.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 $\frac{1}{2}$ % — — — — —	119.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 $\frac{1}{2}$ % — — — — —	100.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból — — — — —	119.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4% — — — — —	96.40
Italmérségi jog megváltási kötvény — — — — —	100.55
Horvát-szlavón földterhermentesítési kötvény — — — — —	97.—
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön — — — — —	161.50
Tiszabábalyozi és szegedi sorsjegyek kölcsön — — — — —	137.50
Osztrák járdék papirban — — — — —	101.—
Osztrák járdék ezüstben — — — — —	100.75
Osztrák járdék aranyban — — — — —	120.—
Osztrák korona járdék — — — — —	101.25
1860. Osztrák államsorsjegyek — — — — —	140.—
Osztrák magyar bankrészevény — — — — —	910.—
Magyar hitelbankrészevény — — — — —	384.25
Osztrák hitelintézeti részevény — — — — —	358.—
Páris vista — — — — —	34.—
Német birodalmi márka — — — — —	58.87 $\frac{1}{2}$
London vista — — — — —	120.51
Páris vista — — — — —	47.50
20 márkás arany — — — — —	11.78

A szorokostól felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Köszönet-nyilvánítás.

Wilhelm Ferencz neunkirchenei (Alsó-Ausztria) gyógyszerész urnak, — a köszvény és csusz elleni vértisztító thea feltalálójának.

Köszvény és rheuma tisztító.

Hogy a nyilvánosság elé lépek, azt azért teszem, mert legfőbb kötelességemnek tartom, hogy Wilhelm neunkirchenei gyógyszerész urnak, azon szolgálatáért, melyet nekem kinos csusz bántalmaim alkalmából vértisztító theájával tett, legforróbb köszönetemet nyilvánítsam; de egyúttal azért is, hogy mindazok figyelmét, kik hasonló kinos bántalmakban szenvednek, erre a kitűnő hatású theára felhívjam. Képtelen vagyok arra, hogy még csak megközelítőleg is ecsetelhessem átélte szörnyű fájdalmaimat, melyek teljes 3 éven át, minden legkisebb időváltozás alkalmával tagtagjaimat gyötörték s melyekre hasztalan kerestem gyógyítást s könnyebbülést a nádeni kenes fürdőkben. Ejeken át álmatlanul hánykolódtam ágyamban, étvágyam észrevehetőleg csökkent, arczomról eltűnt az életkedv, de eltűnt testi erőm is. És a fentebb említett thea 4 heti használata után nemcsak hogy tökéletesen megszabadultam fájdalmaitól, hanem ma, midőn a theát közel 6 hónapja, hogy nem iszom, tökéletes javulást érzek egész testemben. Személyes meggyőződésem alapján merem állítani, hogy mindazok kik hasonló kinos betegségükben ezen theát választják gyógyszerül, áldani fogják annak feltalálóját: Wilhelm Ferencz urat.

Kiváló tisztellel
Streitfeld főhadnagy,
szül. Butschin grófné.

Kapható minden gyógyszerertárban.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1898. évi október 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.					
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	T. v.
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	1 55	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	4 06	1 31	6 00	2 28	6 05
B.-Hunyd >	12 20	6 40	8 37	7 54	—	Nagykátá >	10 20	3 05	7 54	10 16	—	Debreczen >	5 22	3 —	6 55	3 56	8 20
Csucsá >	12 52	7 09	9 19	8 32	4 49	Szolnok >	11 19	4 23	9 27	11 31	—	Érmihályfalva érk.	6 35	4 01	7 38	4 58	9 47
Bucsa >	—	—	9 33	8 51	5 13	P.-Ladány >	12 55	5 55	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Grátka >	—	—	9 50	9 16	5 38	Báránd >	—	—	12 07	2 12	5 17	Sz. v. Sz. v. Sz. v. Sz. v. Gy. v.					
Rév >	1 34	7 47	10 08	9 30	6 13	Sáp >	† 1 17	† 6 15	12 24	2 27	5 38	Érmihályfalva ind.	6 36	11 09	5 35	9 14	8 13
Élesd >	† 1 48	† 7 59	10 25	9 48	6 42	B.-Ujfalu >	1 33	6 30	12 46	2 47	6 04	Debreczen >	3 37	12 36	8 15	10 27	9 01
Mező-Telegd >	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd >	—	—	1 00	3 00	6 21	P.-Ladány érk.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 48
F.-Vásárhely >	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes >	—	—	1 14	3 12	6 37	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés—Debreczen—Nagy-Léta					
Várad-Velenceze >	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors >	—	—	1 28	3 25	6 56	V. v. V. v. V. v. V. v.					
Nagyvárad érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki >	—	—	1 36	3 32	7 08	Debreczen i.	8 35	4 21	Nagy-Léta	5 25	1 05
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad érk.	2 11	7 07	1 48	3 42	7 22	Sáránd >	9 28	5 06	Vértés ind.	—	—
Püspöki >	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	7 14	2 06	3 58	1 22	H.-Bagos >	9 41	5 17	M.-Pályi >	5 47	1 30
Bors >	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze >	2 24	—	2 30	4 05	1 31	H.-Pályi >	10 05	5 41	H.-Pályi >	6 03	1 48
Mező-Keresztes >	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely >	—	—	2 41	4 16	1 46	M.-Pályi >	10 20	5 55	H.-Bagos >	6 18	2 05
Mező-Peterd >	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd >	2 50	7 43	3 03	4 38	2 19	N.-Léta	—	—	Sáránd >	6 40	2 29
B.-Ujfalu >	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd >	† 3 04	† 7 56	3 21	4 56	2 50	Vértés érk.	10 43	6 15	Debreczen é.	7 18	3 13
Sáp >	† 3 33	† 9 38	12 47	12 25	4 49	Rév >	3 26	8 18	3 45	5 20	3 32	Sáránd—Derecske. Derecske—Sáránd.					
Báránd >	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka >	—	—	4 06	5 43	4 08	Sáránd ind.	9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	9 04
P.-Ladány >	4 03	10 06	1 34	1 19	5 31	Bucsa >	—	8 51	4 27	6 04	4 36	Derecske érk.	9 57	5 35	Sáránd érk.	6 20	09 12
Szolnok >	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá >	4 16	9 06	4 53	6 31	5 03						
Nagy-Kátá >	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyd >	4 52	9 37	5 32	7 16	—						
Budapest érk.	7 50	1 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár érk.	5 55	10 37	6 59	8 33	—						

Nagyvárad—Szeged.				Szeged—Nagyvárad.				Nagyvárad—Arad.				Arad—Nagyvárad.			
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Szeged ind.	3 45	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Arad ind.	5 10	11 20	9 37
Ósi >	10 30	4 36	7 44	H.-M.-Vásárhely >	4 44	11 05	7 57	Gyula >	12 21	6 34	10 21	Kurtics >	5 39	11 52	10 04
Less >	10 48	4 56	8 06	Oroszháza >	5 39	11 54	9 38	Békés-Csaba >	2 23	7 17	4 32	Kétegyháza >	6 14	12 37	10 54
Gyapju >	10 56	5 04	8 18	Csaba >	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza >	2 54	7 44	5 03	Békés-Csaba >	7 —	2 33	4 50
Cséffa >	11 0 —	5 12	8 29	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Kurtics >	3 28	8 20	5 38	Gyula >	7 27	3 05	5 26
Szalonta >	11 26	5 37	9 08	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Arad érk.	3 55	8 47	6 05	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31
Kétegyán >	11 46	† 5 57	9 37	Kétegyán >	† 7 56	3 39	6 09	Szombatság-Rogoz—Dobrest. Dobrest—Szombatság-Rogoz.							
Sarkad >	11 57	6 9	9 51	Szalonta >	8 23	4 10	6 47	Szombatság-Rogoz ind.	6 08	7 55	—	Dobrest ind.	4 22	6 36	—
Gyula >	12 21	6 34	10 21	Cséffa >	8 42	4 34	7 18	Nánhegyesel >	† 6 34	† 8 21	—	Nánhegyesel >	† 4 32	† 4 9	—
Csaba >	2 10	7 22	4 44	Gyapju >	—	4 42	7 29	Dobrest érk.	6 44	8 31	—	Szombatság-Rogoz érk.	4 56	7 17	—
Oroszháza >	3 10	8 32	5 50	Less >	9 04	5 00	7 51								
H.-M.-Vásárhely >	4 00	9 26	7 00	Ósi >	9 21	5 19	8 16								
Szeged >	4 35	10 20	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31								

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad				Nagyvárad—Gyoma				Gyoma—Nagyvárad.			
	V. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Th. v. sz. sz.	V. v.		V. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	V. v.	
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	—	Vaskóh ind.	4 30	2 —	—	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	—	Gyoma ind.	3 40	2 40	
V.-Velenceze >	4 05	2 51	—	Lunka-Rézbánya >	† 4 42	† 2 43	—	Ósi >	6 08	2 51	—	Déva-Ványa >	4 37	3 48	
Félix-Fürdő >	4 32	3 13	—	Szudrics >	5 09	3 12	—	Uj-Palota >	6 24	3 05	—	Körös-Ladány >	5 13	4 22	
Kardó >	4 50	3 27	—	Belényes >	5 37	3 52	—	Gyires >	6 41	3 17	—	Szeghalom >	5 40	4 53	
Magyar-Gyepes >	5 50	4 17	—	Sonkolyos >	† 5 58	† 4 15	—	Körösözög >	7 02	3 36	—	Vésztő >	6 12	5 34	
Tasádfő >	6 07	4 31	—	Belényes-Ujlak >	6 10	† 4 27	—	Szakál >	7 39	4 05	—	Kót >	6 38	6 03	
Drág-Cséke >	6 30	4 45	—	Borz >	† 6 19	† 4 37	—	Nagy-tóti >	7 55	4 21	—	Iráz >	6 52	6 29	
Magyar-Cséke >	6 50	† 5 —	—	Sólyom >	6 35	4 58	—	Komádi >	8 25	4 32	—	Komádi >	7 10	7 08	
Dusesd >	† 7 05	† 5 12	—	Gyanta >	6 56	† 5 19	—	Iráz >	8 42	4 49	—	Nagy-tóti >	7 22	7 13	
Szombatság-Rogoz >	7 46	5 47	—	Hollód >	7 10	5 34	—	Kót >	9 19	5 14	—	Sakál >	7 48	7 43	
Hollód >	7 58	5 58	—	Szombatság-Rogoz >	7 31	6 03	—	Vésztő >	9 44	5 32	—	Körösözög >	8 11	8 12	
Gyanta >	8 12	6 11	—	Dusesd >	† 7 55	† 6 34	—	Szeghalom >	10 34	6 13	—	Gyires >	8 33	8 33	
Sólyom >	8 38	6 36	—	Magyar-Cséke >	† 8 07	6 49	—	Körös-Ladány >	11 —	6 31	—	Uj-Palota >	8 47	8 53	
Borz >	† 8 53	† 6 50	—	Drág-Cséke >	8 26	7 17	—	Déva-Ványa >	12 03	7 21	—	Ósi >	9 03	9 12	
Belényes-Ujlak >	9 05	7 01	—	Tasádfő >	8 40	† 7 33	—	Gyoma érk.	12 45	8 06	—	Nagyvárad érk.	9 20	9 30	
Sonkolyos >	† 9 18	† 7 13	—	Magyar-Gyepes >	8 54	7 50	—	Nagyvárad—Érmihályfalva Érmihályfalva—Nagyvárad.							
Belényes >	10 04	7 47	—	Kardó >	9 27	† 8 31	—	Nagyvárad ind.	6 50	5 40	—	Érmihályfalva ind.	5 05	5 33	
Szudrics >	10 27	8 09	—	Félix-Fürdő >	9 40	† 8 45	—	B.-Püspöki >	7 17	5 57	—	Érselind >	5 37	6 24	
Lunka-Rézbánya >	10 56	† 8 21	—	V.-Velenceze >	10 01	9 09	—	Bihar >	7 44	6 20	—	Székelyhid >	6 14	6 22	
Vaskóh érk.	11 12	8 49	—	Nagyvárad érk.	10 11	9 19	—	Paptamási >	8 13	6 48	—	Nagykátá >	6 27	7 32	
Székelyhid—Margitta Margitta—Székelyhid															
	V. v.	V. v.			V. v.	V. v.			Vegyes v.	Vegyes v.			Vegyes v.	Vegyes v.	
Székelyhid ind.	9 50	7 55	—	Margitta ind.	4 35	4 45	—	Gyapoly >	8 29	7 03	—	B.-Diószeg >	6 42	7 03	
Apátkeresztur >	10 46	8 41	—	Monos-Petri >	4 46	4 56	—	B.-Diószeg >	8 52	7 24	—	Gyapoly >	6 59	7 33	
V.-Ábrány >	11 03	8 55	—	V.-Ábrány >	4 57	5 06	—	Nagykátá >	9 07	7 38	—	Paptamási >	7 24	8 39	
Monos-Petri >	11 16	9 06	—	Apátkeresztur >	5 13	5 26	—	Székelyhid >	9 40	8 03	—	Bihar >	7 45	8 09	
Margitta érk.	11 28	9 16	—	Székelyhid érk. reg.	5 54	6 07	—	Érselind >	10 08	8 26	—	B.-Püspöki >	8 05	8 14	

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 perzig terjedő éjjeli időt jelentik.

A * jelzettek feltételes megálló helyek.